Príloha 2. Správy o hodnotení strategického dokumentu

,,Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko - Česko - 2021 - 2027“

Hodnotenie splnenia jednotlivých bodov určeného rozsahu hodnotenia v Správe o hodnotení strategického dokumentu: Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko - Česko - 2021 - 2027 (ďalej len Program).

1 Základné údaje o obstarávateľovi

1.1 Označenie, 1.2 Adresa sídla, 1.3 Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa.

Hodnotenie: *Kapitola I. a jednotlivé body sú označené v Správe úplne a správne v predpísanom rozsahu.*

2 Základné údaje o strategickom dokumente

2.1 Názov, 2.2 Územie, 2.3 Dotknuté obce, 2.4 Dotknuté orgány, 2.5 Schvaľujúci orgán, 2.6 Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom.

Hodnotenie: *Kapitola II. a jednotlivé body sú označené v Správe úplne a správne v predpísanom rozsahu. Obsah a hlavné ciele sú prevzaté z Programu, sú dostatočne zreteľné a postačujúco deklarované. V Správe sa uvádzajú tiež najdôležitejšie vzťahy k iným dôležitým strategickým dokumentom, rozšírené o požiadavky z bodu 2.1.2. Špecifických požiadaviek rozsahu hodnotenia.*

3 Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

3.1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať.

Hodnotenie: *Kapitola III.*
bod 3.1. je podkladom pre "nultý variant" v prenesenom význame tohto pojmu. V Správe sú detailne popísané najdôležitejšie aspekty ŽP v štruktúre, ktorá výstižne charakterizuje jeho stav v súčasnosti, a to:

- ***Územno-správne členenie kraja,***
- ***Zložky ŽP (vzduch, voda, pôda, fauna a flóra),***
- ***Technická infraštruktúra kraja,***
- ***Demografické údaje + údaje o zdraví.***

V troch samosprávnych krajoch Slovenskej republiky (Trnavský, Trenčiansky, Žilinský) a v 3 samosprávnych krajoch Českej republiky (Zlínsky, Moravskosliezský, Juhomoravský).

Podkladom pre spracovanie stavu ŽP boli pre SR predovšetkým podklady:

- *Regionálna integrovaná stratégia Žilinského kraja (RIÚS ŽK),*
- *Regionálna integrovaná stratégia Trnavského kraja (RIÚS TA),*
- *Regionálna integrovaná stratégia Trenčianského kraja (RIÚS TR),*
- *Žilinský kraj v číslach (2020),*
- *Trnavský kraj v číslach (2020),*
- *Trenčianský kraj v číslach (2020).*

Podkladom pre spracovanie stavu ŽP boli pre ČR predovšetkým podklady:

Stav životního prostredí v jednotlivých krajech ČR *a spoluautormi Správy z ČR. Podklady na spracovaní tejto kapitoly sú aktuálne a preto plne akceptovateľné.*

V Správe sa predpokladá, že nerealizovanie programu (alokácia finančných prostriedkov) ovplyvní stav životného prostredia. Síce by sme sa tak vyhli negatívnemu vplyvu časti aktivít spojených s investíciami do napr. dopravnej infraštruktúry (viď. Stanoviská, Príloha 1.), ku ktorým by došlo v prípade realizácie programu, ale zároveň môže dôjsť k nasledujúcim potenciálnym negatívnym dôsledkom pre životné prostredie:

- *obmedzenie postupu v zlepšovaní stavu ochrany prírody v regióne,*
- *obmedzenie investícií do oblasti adaptačných prostriedkov reagujúcich na zmeny klímy (napr. erózia pôdy, povodne, víchrice atď.),*
- *nezlepšenie stavu kvality miestneho ovzdušia v oblastiach s intenzívnou obytnou zástavbou,*
- *obmedzenie investícií do tzv. "zelenej infraštruktúry",*
- *obmedzenie prístupu obyvateľov k infraštruktúre priemyslu voľného času, ako sú napr. cyklotrasy.*

Hodnotenie: *Pokiaľ to zhrnieme, možno povedať, že s ohľadom na prírodné prostredie i s ohľadom na spoločenské a ekonomické faktory je výhodné smerovať k realizácii cieľov Programu pri zachovaní zásad udržateľného rozvoja.*
Zo Správy je potrebné v jednotlivých Aktivitách - výzvach budúcich projektov pre jednotlivé Priority akceptovať detailne spracované podklady Stavu ŽP v dotknutých krajoch. Odporúčame tiež brať do úvahy Závery a odporúčania a Návrh environmentálnych kritérií pre hodnotenie projektov, navrhovaných na realizáciu, podrobne spracované v Kapitole 3. (III.) 3.1 Správy.

3.2. Informácia vo vzťahu k environmentálne zvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (NATURA 2000), chránené vodohospodárske oblasti apod.

V Správe je v úvode popis súvislých chránených oblastí v rámci NATURA 2000 na Slovensku a ďalej detailne rozpracované kultúrne a prírodné dedičstvo po jednotlivých dotknutých

krajoch, tak ako sú zapísané v jednotlivých kapitolách (Národné parky a Chránené krajinné oblasti).
3.3. Charakteristika ŽP, vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú významne ovplyvnené.

Na základe medzinárodne porovnateľných ukazovateľov Slovensko za vyspelými krajinami najviac zaostáva v spracovaní odpadu a kvalite ovzdušia. Miera spracovania odpadu je na Slovensku jedna z najnižších v EÚ. Pri ovzduší je na Slovensku veľmi závažný problém s nadmernou prašnosťou, prízemným ozónom a vysokými koncentráciami oxidu dusičitého. Tretia priorita týkajúca sa lesov bola definovaná čiastočne indikatívne a je podopretá o zhromaždené objektívne údaje. Bola zaradená medzi prioritné oblasti kvôli vyššej intenzite výrubu, prekračovaniu miery odporúčanej ťažby a nedostatočnej komunikácii s odborníkmi (Haluš & Dráb, 2017).

Hodnotenie: *Tieto skutočnosti môžu byť nosným motívom pri vypisovaní jednotlivých výziev Programu, predovšetkým v Prioritách 1.1. Životné prostredie, 3.2. Miestne iniciatívy a pod. prostredníctvom nasledovných prioritných krokov:*

1. *Ochrana a udržateľnosť využívania prírodných zdrojov, pri zohľadnení zmeny klímy.*
2. *Rozvoj ľudských zdrojov v súlade s európskym pilierom sociálnych práv.*
3. *Rozvoj kultúrneho potenciálu a zhodnocovania kultúrneho kapitálu regiónov.*

3.4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu.
Podkladom na spracovanie environmentálnych problémov boli pre dotknuté územia dokumenty, prezentované v úvode kapitoly s príslušným komentárom v potrebnom rozsahu.

Hodnotenie: *V správe je hodnotená celková situácia environmentálnych problémov na Slovensku a podrobne po jednotlivých krajoch a ich charakteristika v prehľadnej a v dostačujúcej miere. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov v súčasnosti výrazne ovplyvňuje pandémia COVID - 19, proporčne a striedavo dotknuté kraje na Slovensku, ale aj v Čechách* ***s neprehliadnuteľným cezhraničným vplyvom.***

3.5. Environmentálne ciele vrátane zdravotných cieľov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu.

Environmentálne ciele v tejto kapitole sú orientované predovšetkým na dokument: ***Európa 2030: Stratégia pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.***

Táto stratégia bola prijatá v roku 2020 s cieľom vymaniť sa z krízy a pripraviť hospodárstvo Európskej únie na nasledujúce desaťročie. Stratégia predstavila kľúčové ciele na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, z ktorých je pre odvetvie hospodárstva a dopravy týkajúci sa predovšetkým dopadov zmeny klímy.

V prípade nenaplnenia Programu, obsiahnutom v posudzovanom strategickom dokumente by mohlo reálne dôjsť:

- *ohrozeniu plnenia až nenaplneniu cieľov Agendy 2030,*
- *nižšej efektívnosti využívania verejných zdrojov v dôsledku ich nekoordinovanosti,*
- *k spomaleniu smerovania slovenskej ekonomiky k inovačne založenej a udržateľnej obehovej ekonomike,*
- *k naplneniu negatívnych prognóz demografického vývoja v SR,*
- *ohrozeniu konkurencieschopnosti ekonomiky Slovenska, zvýšeniu jej citlivosti voči vonkajším otrasom až degresu v ich dôsledku,*
- *nižšej efektívnosti riešenia základných problémov v oblasti environmentálnej, sociálnej a ekonomickej.*

V Správe je popísaných ďalej prijatých sedem hlavných iniciatív, ktoré majú podporovať pokrok v každej prioritnej oblasti. Hlavnou iniciatívou je „Európa efektívne využívajúca zdroje" 3, ktorej cieľom je vytvoriť rámec pre politiky na podporu posunu smerom k nízko uhlíkovému a zdrojovo efektívnemu hospodárstvu. Tento posun pomôže:

- *zvýšiť hospodársku výkonnosť a zároveň znížiť využívanie zdrojov,*
- *identifikovať a vytvoriť nové príležitosti pre hospodársky rast a väčšiu mieru inovácií a zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ,*
- *zabezpečiť bezpečnosť dodávok základných zdrojov,*
- *bojovať proti zmene klímy a obmedzovať dôsledky využívania zdrojov na životné prostredie.*

Hodnotenie: *Ciele v tejto kapitole sú spracované na základe aktuálnych kritérií EÚ a to: do roku 2030 recyklovať 75 % odpadov z obalov, znížiť CO_2 a ďalšie znečisťujúce látky, vytvoriť hospodárske stimuly pre výrobcov, aby na trh uvádzali environmentálne vhodnejšie výrobky, a aby podporovali systémy zhodnocovania a recyklácie (napr. obalov, batérií, elektroniky, vozidiel a pod.).*

4 Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia

1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne).

Predpokladané významné environmentálne vplyvy boli v Správe analyzované v rámci obsahu Programu v štruktúre jednotlivých prioritných krokov a intervencií realizovaných prostredníctvom jednotlivých aktivít. Táto štruktúra umožňuje poskytnúť základný obraz o očakávaných vplyvov, zodpovedajúci miere presnosti výpovedí v Programe, ako zastrešujúcej stratégie, ktorá sa následne premietne do stratégií dotknutých krajov a implementačných dokumentov, ktoré budú predmetom individuálneho environmentálneho hodnotenia. Preto kľúčové je posúdenie kumulatívnych a synergických vplyvov v rámci integrovaných

rozvojových programov v štruktúre konkrétnych výziev Programu. Tieto samotné budujú na integrácii a efektoch spolupôsobenia celej škály aktivít napĺňajúcich jednotlivé prioritné kroky, ktoré by mali byť zárukou dosiahnutia definovaných cieľov. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie sú v správe hodnotené individuálne pre každú Prioritu zvlášť, vplyvy sú podrobne rozpracované, pre každú prioritu sú v návrhu Intervencie odporúčania na doplnene ich znenia.

Uvádzame najdôležitejšie:

Priorita 1.1: Životné prostredie

Intervencia: *Zlepšenie adaptability ľudských sídiel a krajiny na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.*

Priorita 2.1: Vzdelávanie

Hodnotenie vplyvov priority

Slovenský vzdelávací systém so štandardizovanými typmi vzdelávacích systémov je jednoštruktúrový model s atypickým odlivom žiakov v priebehu celého vzdelávania na iné typy škôl. Uvedená atypickosť vzdelávacieho systému a najmä odliv niektorých žiakov do rôznych typov škôl v priebehu nižšieho sekundárneho vzdelávania prispieva k jeho celkovej segregácii (odčerpaním talentovaných žiakov resp. žiakov s lepším sociálnym zázemím) a tiež k štrukturálnemu nesúladu medzi vzdelávaním a dopytom na trhu práce (odkladaním rozhodnutia o profesionálnej orientácii žiakov a zmenšovaním vstupnej kohorty pre stredné odborné školstvo).

Intervencia: *Pre túto aktivitu je potrebné využiť skúsenosti z riadenia a štruktúry českého školstva, predovšetkým v dotknutých krajoch. Je tu potrebné analyzovať, prečo slovenský študenti študujú v Čechách.*

Priorita 2.2: Kultúra a cestovný ruch

Hodnotenie vplyvov priority

Hodnota kultúrneho dedičstva je neodmysliteľnou časťou socioekonomického, kultúrneho a prírodného kapitálu každej krajiny. Okrem hmotného kultúrneho dedičstva, ktoré bolo v uplynulých rokoch digitalizované a bude sprístupnené širokej verejnosti reprezentujú objekty kultúrneho dedičstva aj lokality v krajine. Tieto miesta zohrávajú dôležitú úlohu v udržateľnom rozvoji vidieckej a mestskej kultúrnej krajiny. Veľmi zriedkavo sa tieto objekty kultúrneho dedičstva skladajú výlučne z prírodných ekosystémov. Obvykle ide o súhrn poloprírodných a kultúrnych ekosystémov, ktorých rozmanitosť je ovplyvnená manažmentom daného územia v minulosti. Mnohé prírodné a poloprírodné krajiny sú tvorené rôznymi druhmi kultúrneho dedičstva, vrátane archeologických pamiatok, historických krajinných prvkov, architektonických prvkov, ale aj hodnôt nehmotnej povahy ako sú tradície, príbehy a zvyky.

Intervencia: *Ochrana, rozvoj a využitie kultúrneho potenciálu vrátane kreatívneho priemyslu na cezhraničnej, regionálnej a lokálnej úrovni.*

Priorita 3.1: Inštitucionálna spolupráca

Hodnotenie vplyvov priority

Implementácia Programu spadajúceho do pôsobnosti prioritnej oblasti Interreg sa musí riadiť pre prioritu Inštitucionálna spolupráca základnými zásadami, teda „žiadne nové štruktúry" a „žiadne nové kompetencie".

Intervencie: *Výsledky majú byť dosahované nachádzaním a využívaním synergií medzi existujúcimi aktivitami, odovzdávaním si skúseností a vzájomnou podporou nových projektov. Schválenie projektov riadiacou skupinou však môže posilniť jeho šance uchádzať sa o financovanie zo zdrojov spravovaných z programov Interreg.*

Následne je potrebné prediskutovať okruhy spolupráce, ktoré schválila Európska rada v akčnom pláne pre implementácie SEUDR.

Priorita 3.2: Miestne iniciatívy - Fond malých projektov

Hodnotenie vplyvov priority

Skvalitnenie a zefektívnenie adaptácie ľudského kapitálu prinášanie nielen významné benefity z ohľadom na rozvoj regionálnej ekonomiky a stabilizuje kvalifikovanú silu na lokálnom trhu práce, ale v neposlednom rade zlepšuje kooperačné väzby a podporuje tvorbu platforiem pre zdieľanie informácií, ktoré sú jedným z kľúčových predpokladov na participáciu širokej resp. tzv. kritickej masy v oblastiach ochrany životného prostredia. Kooperácia a zvyšovanie informovanosti vedie ku vyššej senzitivite stakeholderov ku otázkach ochrany životného prostredia a ku možným riešeniach aktuálnych výziev v tejto oblasti, ako je klimatická zmena, udržateľne formy hospodárenia so zdrojmi a ďalšie.

Intervencia:

Pokiaľ zohľadníme vyššie povedané, nie je uskutočnenie konečného zhodnotenia, čo sa týka možnosti výskytu cezhraničného pôsobenia počas etapy strategického hodnotenia programu možné, môže sa však ukázať byť nevyhnutným počas etapy hodnotenia vplyvu jednotlivých aktivít na životné prostredie.

5 Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

Účelom navrhovaných opatrení v Správe je návrh efektívne využívať územný potenciál regiónov, kľúčovou prevenciou je vytvorenie vzájomne zosúladeného systému riadenia verejných politík na zabezpečenie spoločnej intervencie všetkých úrovní verejnej správy (od obcí, cez VÚC až po národnú úroveň) na území dotknutých regiónov Slovenska a Čiech, ktoré predstavujú širšiu úroveň riadenia hospodárskeho a sociálneho rozvoja s medziregionálnou a miestnou úrovňou za účasti všetkých zainteresovaných aktérov.

Tieto opatrenia budú dosiahnuté prostredníctvom nasledovných krokov:

1. *Prevencia vplyvov na životné prostredie a zdravie dotknutého územia.*
2. *Eliminácia vplyvov na životné prostredie a zdravie dotknutého územia.*

3. *Minimalizácia vplyvov na životné prostredie a zdravie dotknutého územia.*
4. *Kompenzácia vplyvov na životné prostredie a zdravie dotknutého územia.*

Tieto sú v Správe detailne rozvedené podrobne a v dostačujúcom rozsahu.

5.1. Opatrenia ***na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplynúť z realizácie strategického dokumentu.***

Hodnotenie: V Správe je venovaná osobitná pozornosť v stati tejto kapitoly "Konkrétne opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia sú posudzované v štruktúre jednotlivých priorít Programu v dostatočnom rozsahu.

6 Dôvody výberu zvažovaných alternatív zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu a opis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti

Program sa opiera predovšetkým o Interreg Programme submitted to the European Commission on: 09.2021, Víziu a stratégiu rozvoja Slovenska do roku 2030 a o konsenzuálne definovanie priorít implementácie Agendy 2030 v procese širokého participatívneho procesu a je otvorený ako dokument, ktorý sa bude aktualizovať a detailizovať v nadväzujúcich strategických dokumentov dotknutých krajov.

Hodnotenie: *Ťažkosti s vypracovaní správy o hodnotení spočívali predovšetkým pre štruktúru obsahu správy o hodnotení strategického dokumentu podľa Prílohy č. 4, k zákonu č. 24/2006 Z.z., ktorá v žiadnom bode nerešpektuje charakter Programu Interreg, teda cezhraničnú spoluprácu, jej cezhraničný dosah, participáciu cezhraničného partnera na hodnotení, ani jeho podiel na obsahu správy. Máme zato, aby sa vypracovala príručka pre spracovateľov správy, ale aj odborného posudku pre strategické dokumenty, zahrňujúcu cezhraničnú spoluprácu.*

7 Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

Na základe uskutočnených analýz stavu životného prostredia je možné určiť environmentálne kritériá, ktoré by mali spĺňať projekty realizované v rámci programu Interreg.
Splnenie kritérií by malo zaistiť, že projekty realizované v rámci Programu budú proekologické, nastavené na minimalizáciu vplyvov s negatívnymi dopadmi na životné

prostredie a ľudské zdravie alebo projekty, ktoré priamo pozitívne pôsobia na životné prostredie.

Environmentálne kritériá navrhované na uplatnenie v rámci Programu je možné rozdeliť do dvoch skupín:

- *všeobecné kritériá,*
- *podrobné kritériá - definované pre daný typ projektov.*

V Správe sú podrobne a postačujúco popísané jednotlivé kritériá v štruktúre:
VŠEOBECNÉ KRITÉRIÁ:
Formálne - právne kritériá
Plánovacie a strategické kritériá
Technicko-technologické kritériá
Sociálne a zdravotné kritériá

PRÍRODNÉ KRITÉRIÁ: Kritériá environmentálneho manažmentu

PODROBNÉ KRITÉRIÁ:
Využitie obnoviteľných zdrojov
Kritériá pre vzdelávacie projekty

ZÁVERY A ODPORÚČANIA
Hodnotí sa, že Program, ako celok pôsobí na životné prostredie pozitívne a podporuje riešenie niektorých problémov týkajúcich sa zlepšenia stavu životného prostredia, avšak niektoré oblasti podpory budú jednotlivé súčasti životného prostredia ovplyvňovať aj negatívne. Podrobné závery z tejto oblasti sú predstavené v príslušných kapitolách správy o hodnotení.

8 Pravdepodobné významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie

Program ako strategický dokument a jeho implementácia nemá priamo identifikovateľné parciálne cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie. Napĺňanie priorít a cieľov Agendy 2030 je významným celosvetovým záväzkom a príspevkom k riešeniu globálnych environmentálnych a sociálnych problémov, čo ciele Programu plne napĺňajú. Z možných aktuálnych rizík pri cezhraničných vplyvoch možno vyšpecifikovať:

- *smer prevládajúcich vetrov SR-ČR,*
- *intenzita dopravy SR-ČR,*
- *povodne na rozhraní SR-ČR,*
- *prenos infekcií (COVID-19 a pod.).*

Hodnotenie: *V správe sú vytipované všetky doplňujúce informácie k možným cezhraničným vplyvom vrátane zdravia, predovšetkým v Kap. 3.4.*

9 Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

Zhrnutie použitých informácií má netechnické efekty:

- *vo vysokej pridanej hodnote prepojením akademického, priemyselného a verejného sektora na rozvoj inovácií,*
- *pri využití vnútorných potenciálov regiónov a diverzifikácii ekonomických aktivít,*
- *intenzifikácii hospodárstva a zmene životného cyklu produktov podporujúcej obehové hospodárstvo,*
- *na zvýšenie kvality života pre všetky sociálne skupiny v jednotlivých strategicko-plánovacích regiónoch a zabezpečenie dostupnosti a kvality verejných služieb, práce a rovných príležitostí pre využitie potenciálu každého jednotlivca bez ohľadu na jeho sociálno-ekonomické zázemie či znevýhodnenie, na možnosť zefektívniť a priblížiť správu verejných záležitostí občanom prostredníctvom vybudovania viacúrovňového integrovaného manažmentu rozvoja na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.*

Následne Správa definuje kľúčové stratégie pre dosiahnutie priorít Agendy 2030 hľadajúc možnosti efektívneho využitia všetkých dostupných zdrojov na základe integrovaných prístupov v spolupráci s Českou republikou.

Hodnotenie: *Kapitola je spracovaná v zmysle obvyklom pre netechnické informácie.*

10 Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

Návrh Programu cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko - Česko - 2021 - 2027 neobsahuje výšku finančných prostriedkov vyčlenených na jeho úspešnú implementáciu, avšak zo stratégie je jasné, že realizácia integrovaných cezhraničných programov bude znamenať nielen environmentálny či sociálny ale aj ekonomický prínos. Objemy potrebných zdrojov na implementáciu verejných intervencií na zabezpečenie implementácie stratégie je treba chápať ako investície s vysokou spoločenskou návratnosťou za predpokladu naozaj integrovaných a integratívnych prístupov a to aj v rámci navrhovaného systému financovania implementácie Programu. Návratnosť vložených prostiedkov bude možné po ukončení Programu po r. 2027 a neskôr, čo nebude ľahké vzhľadom na šírku priorít projektu, ale tiež deformujúcich skutočností, ako pandémia, zhoršenie životnej úrovne obyvateľov dotknutej oblasti a pod.. Je však optimistické veriť v celkový prínos a dobrú návratnosť použitých prostriedkov.

Hodnotenie: *V Správe je pri* ***Intervenciách*** *v Kapitolách 4. a 5. návrh na doplnenie ekonomických údajov.*